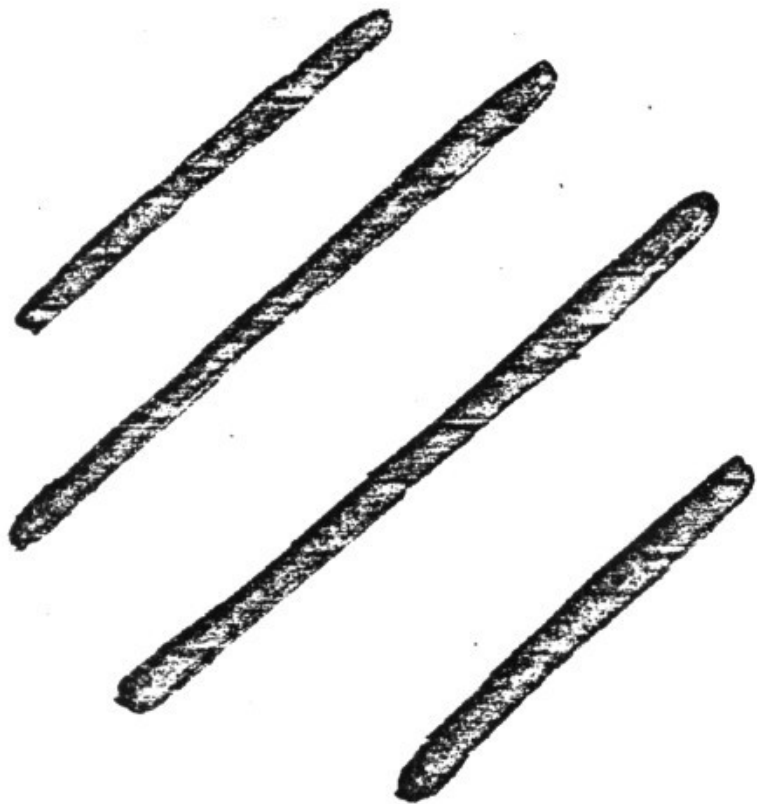

MELISUCRE

Rossinyol

MEL I SUCRE, núm. 11. Maig, 81
butlletí informatiu de l'Obra
Cultural Balear a Sant Joan,
per als socis.
portada: dibuix d'un rossinyol.
Tothom qui vulga col.laborar.
que faci de veure algú de l'e-
quip de treball.

Girant fulles hi trobareu:

- notícies locals, sobre el que succeix al poble per l'O.C.B.
- costums que fan història, les mantes per Miquel Gaià i Amador Gaià.
- els teus fills, poesia de Gibran Khalil Gibran amb un fons filosòfic.
- siurell del fubiol, plantilles dels fubiols de pastor i xeremier (apèndix pag. 4), i rec-a-rec i xorrac (pàgina, 13) per Joan Morey Company.
- enyorança, glosa que parla de l'amor maternal de Bàrbara Mates.
- esport, acta i anexa del partit Sant Joan - Rtvo Victoria i comentari per Miquel Gaià.
- caigudes, poema d'en Joan Morey.
- cançons, humor folklòric per Miquel Gaià.
- les principals possessions del nostre poble han passat de la noblesa a la burgesia local, per Miquel Company Florit,.
- informe O.C.B. Sant Joan.
- coneguem els nostres glosats.

----- NOTÍCIES LOCALS -----

---- A la fi L'O.C.B. té un local a Sant Joan. A partir d'ara el nostre domicili és carrer Nou nº 6. Aquest local serà el centre de totes les activitats que organitzi l'obra d'aquí endavant.

---- Els quintos del 81 pareix que volen fer gros. Segons les darreres notícies i cartells apareguts pels carrers, a la vetlada del dia 17 de Juny podrem deleitar-nos amb la mundialment famosa Orquestra Plateria, rompent amb la monotonia adjudicada al conjunt "Los Mismos " (de sempre).

---- La temporada futbolística 80- 81 ha acabat, amb un resultat ....

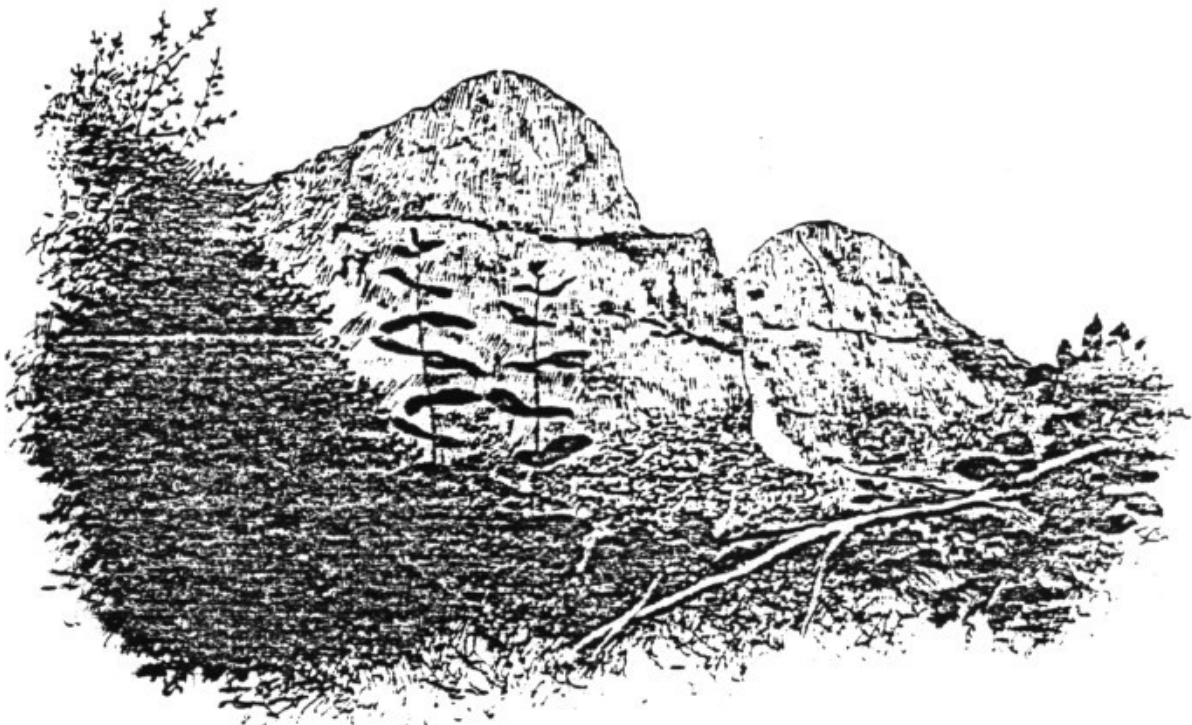
---- Dia 7 de Juny s'inaugurarà el camp de motocross del Revellañ, allà on podrem veure en competició les categories de seniors, juniors i juvenils. Organitzat per la penya motorista a Sant Joan.

----- El divendres vespre 8 de Maig les juventuts centristes feren la seva presentació al nostre poble. Per acabar hi va haver un interessant debat sobre problemes que afecten a la part de joves.

---- S'està treballant per obrir al públic una biblioteca municipal que servirà per difondre la cultura al poble de Sant Joan.

---- Els rossinyols han arribat, i amb els seus cants melodiosos alegren els càlids dies i les fresques nits primaverals.

O.C.B. de Sant Joan

COSTUMS QUE FAN HISTÒRIA

LES MATANCES

De molt de temps enrera es fa aquesta costum que encara perdura. però ha canviat molt el contingut d'aquesta tradició, inclús es va perdent la paraula "matances", ja que avui normalment deim "demà ma tam el porc" i no com abans que deien "demà feim matances".

Aquest dia venia a esser una festa pels al.lots que fins i tot deixaven l'escola per a esser matancers i també pels majors que era un dia adequat per a passar-lo amb els parents i veïnats, despreocupant-se dels demés problemes. Igualment era un dia molt assenyalat pels padrins que contemplaven orgullosament l'alegria i bauxa de tots els seus nets.

La madona de la casa tenia la tasca de preparar, el dia anterior, tots els ormetjos propis de les matances (banca, fogons, caldera, plats llenya, pedres tosques), a fi de què tot estàs apunt. Això ocasionava una revolta a tota la casa, la qual es feia amb molt de gust.

La costum era d'aixecar-se molt dematí per prende foc a les calderes i fer els darrers preparatius. Abans de posar-se en feina benaven de la darrera sobressada vella, olives trancades i vi de casa. A entrada de claror la feina ja estava en les de veres (no hi faltava de tant en quan les galletes i la botella).

Els al.lots es divertien gontant la coa del porc, ben arromangats i amb el seu típic devantal, passant el dematí jugant i planejant part de l'horabaixa.

Arribat el mig dia les dones ja tenien la taula posada, amb les sopes i frit de matances.

Els al.lots es passaven l'horabaixa cercant romaguers pel fogaró que s'encenia entrada de fosca. Enrevoltats al fogaró es feia molta bulla, cantant cançons (mestre pep rendeta...) i passant per damunt el fogaró.

En el sopà sí que no hi faltava ningú. Es sopava d'arròs i pilotes a on ja començava a fer-se les primeres bromes (adins algunes pilotes hi amagaven una fava, un ciuró, una tomàtiga, etc) per avivar l'ambient.

Acabat el sopà es llegia el testament del porc (era una narració allà on el porc havia deixat escrit la seva voluntat en quant a la

repartició de les seves tallades) que actualment està totalment perdut, i es feien algunes gloses si hi havia glosadors.

Les matances acabaven amb una sèrie de jocs on hi participaven tant els majors com els nins. Entre ells recordam els següens: "es burino", "es sabater quan tacona", "el tio paper", "es gallet".

Això ens fa pensar que abans la gent es sabia divertir, i passar un dia alegre amb els convidats, els nins deixant l'escola i els majors la feina, mentres que actualment la gent moguda per l'afan de doblers i pel canvi social ens ha duit a una certa esclavitud que ens priva d'aquesta diversió.

Miquel Gaià.

Amador Gaià.

Matancera
culera, culot,
cul d'indiot;
mal menjasses
s'arròs groc,
compixat de sa somera
amb una cullera
i un cullerot.
Xic - xoc!

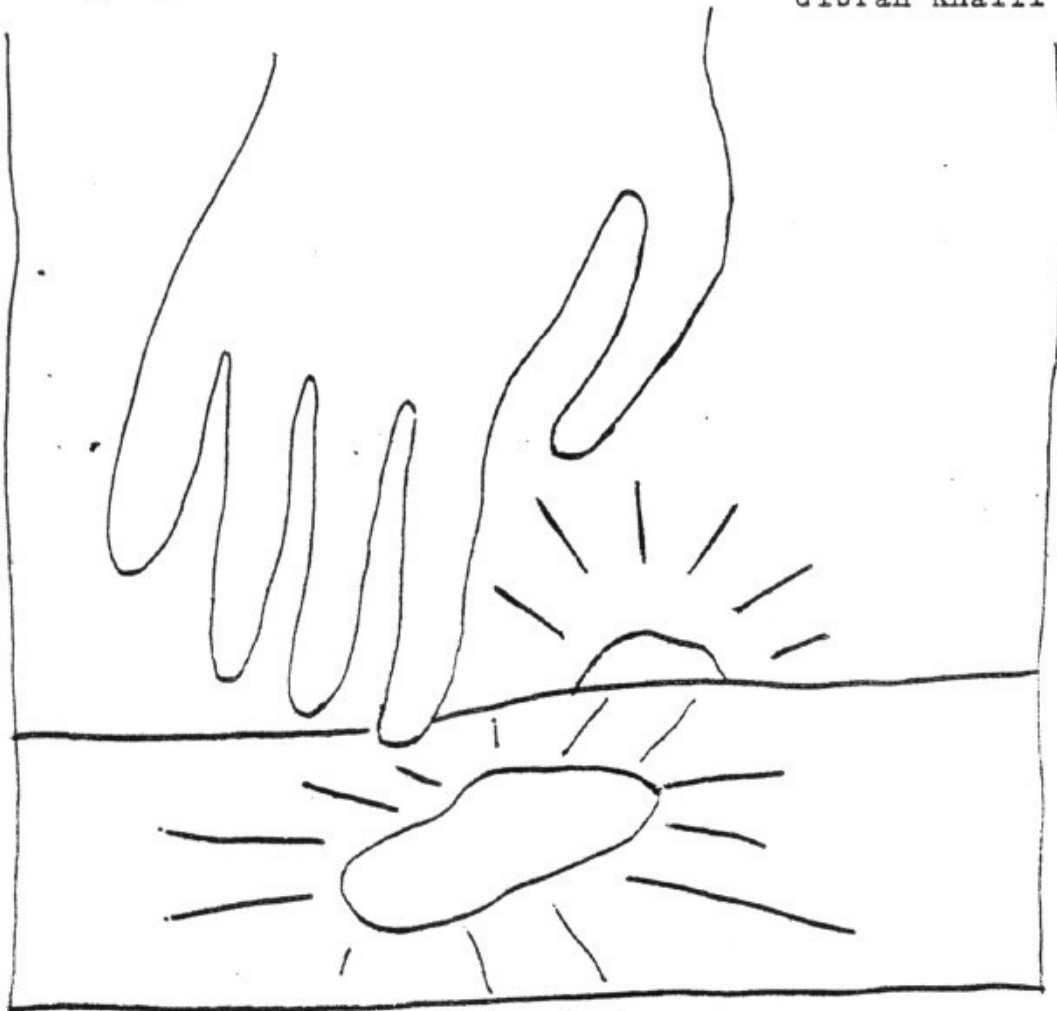
POPULAR

ELS   TEUS   FILLS

Els teus fills no són els teus fills
són els fills i filles de la vida
desitjada d'ella mateixa
No venen de tu sino a través de tu.
No sempre han d'estar amb tu, no et pertanyen.
Pots donar-lis el teu amor, però no els teus pensaments
ja que ells tenen els seus propis sentiments.
Pots abrigar els seus cossos, però no les seves ànimes,
perquè ells venen de la casa del demà
que no pots visitar ni tan sols en els teus somnis.
Pots esforçar-te en ser com ells
però no prometis fer-los semblants a tu
perquè la vida no retrocedeix ni s'atura en el passat.
Sou els arcs amb els que els vostres fills
com fletxes vives, són llançats.
Deixa que la inclinació de la teva mà
sigui per a la seva felicitat.

Gibran Khalil Gibran.

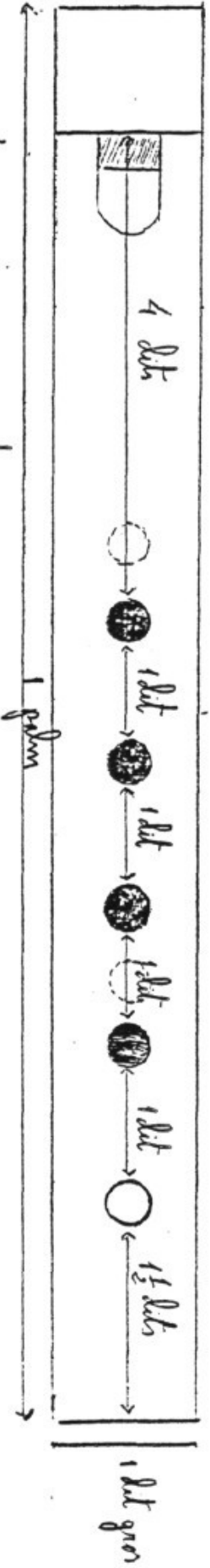
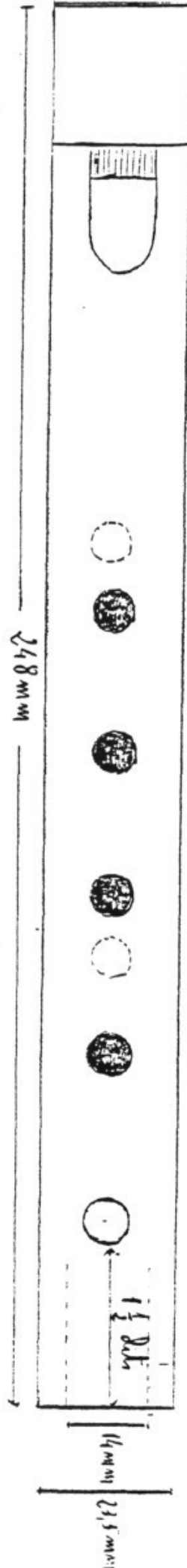
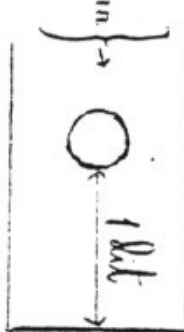

Plantilles dels forats dels fubiols

de pastor i de xerimier.

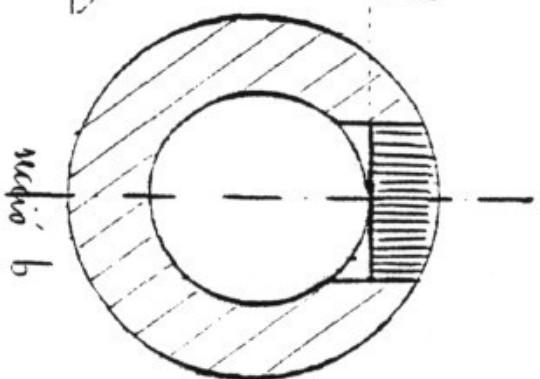
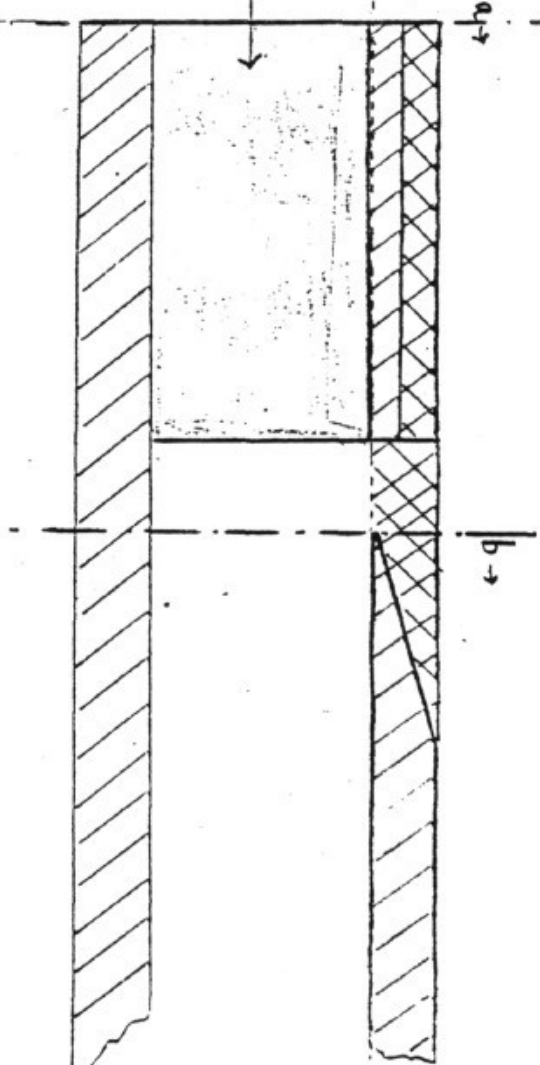
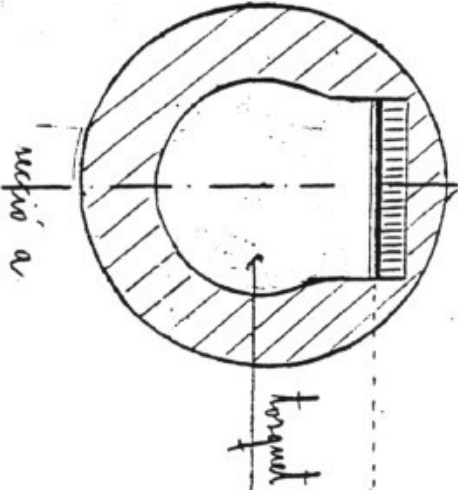
(tamany natural)

Modernament apareixen fubiols més curts des del darrer forat fins al final. L'única diferència que hi ha amb els antics és que tapant els forats fins la nota mig to més alta.

Siurell del fubiol

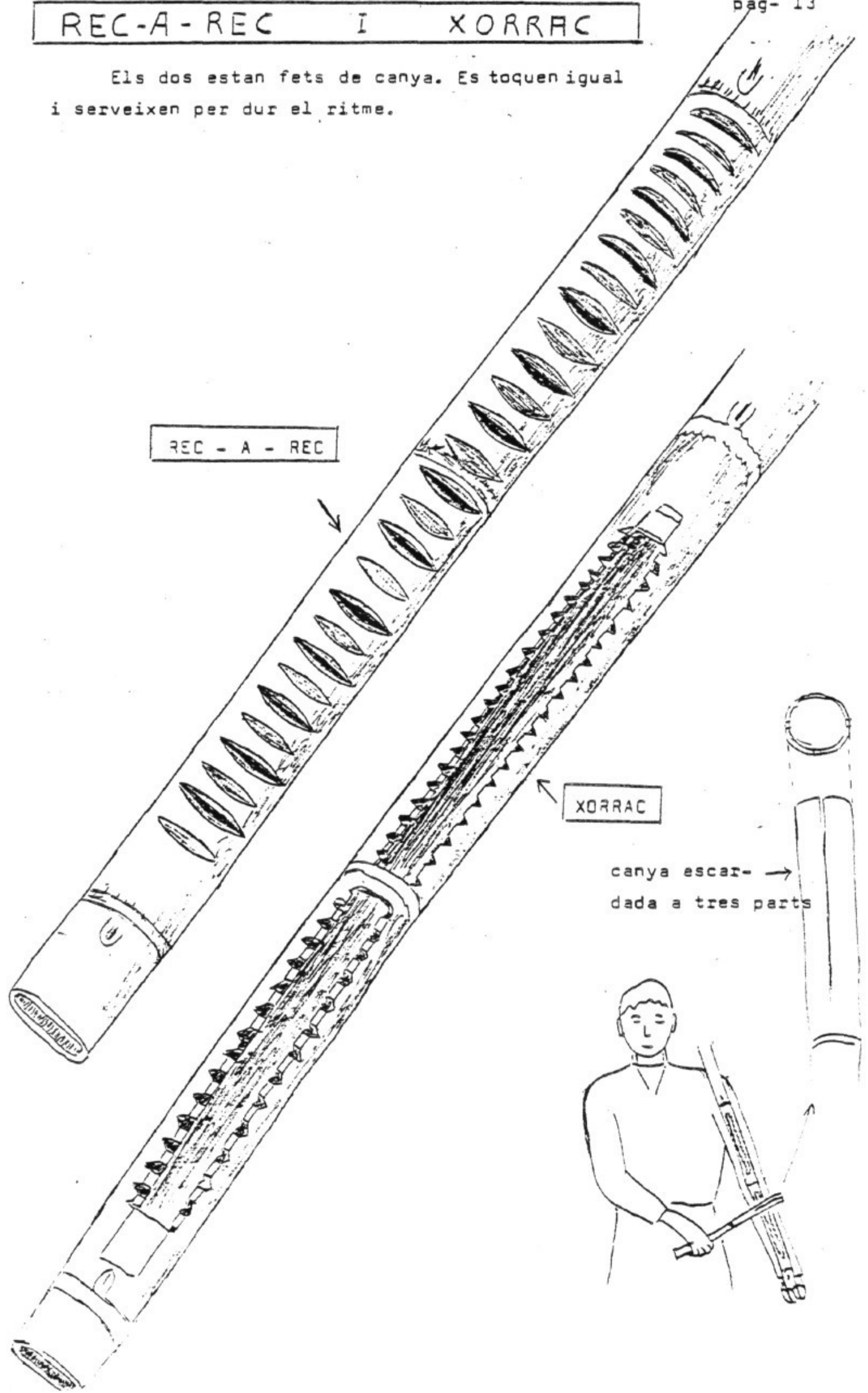
escala 2 : 1

Perquè el fubiol soni bé s'ha d'intentar arribar a la perfecció geomètrica del que aquí està representat; o sin, angles d'edres amb arestes (rectes) i cares (planes i llises) o bé paral·leles o bé perpendiculars.

REC-A-REC I XORRAC

Els dos estan fets de canya. Es toquen igual i serveixen per dur el ritme.

REC - A - REC

XORRAC

canya escar- →
dada a tres parts

ENYORANÇA

Ma mare, a on sou ma mare
pens en vós de dia i nit
bategant a dins mon pit
l'enyorança ben gravada.

Ai! si pogués veure-vos
en què fossin breus moments
ja que fos ben curt el temps
aniria allà a on fos.

Com que hereu tant santa i bona
tant agradosa i gentil
com les flors de maig i abril
molt pacient i una gran dona.

Així que en vós ma mareta
de tot lo bo t'hi trobarem
tots els vostres fills mos deim
que ereu com una santeta.

Engronsant el dixós bres
el vou-verivou cantareu
de besades mos tapaveu
tenint el vostre cor pres.

Ma mareta t'ho he de dir
ja que no puc fer res més
feliç seria un eccés
si amb jo vos pogués tenir.

Vostre llumet s'apagà
amb els seixanta quatre anys
desviant nostres tiranys
i apenats vàrem plorar.

~~E~~ ~~S~~ ~~#~~ ~~I~~ ~~A~~ ~~T~~

ACTA del partido celebrado el 26 de Abril en San Juan

CLUBS: San Juan - Rtvo. Victoria

ARBITRO: D. Juan Torres Roig

JUEZ DE LINEA: D. Antonio Reyna Amengual

JUEZ DE LINEA: D. Jaime Miguel Escandell.

OBSERVACIONES

En el minuto 35 de la primera parte expulsé al jugador dorsal nº 7 D. Juan L. Gayá Bauzá porque al enseñarle la tarjeta de amonestación me dijo: Te voy a matar cabrón, le enseñé la tarjeta roja de expulsión y me embistió dandome puñetazos y patadas de las cuales llevo la cara marcada y una pierna, la derecha marcada por una patada.

ANEJO DEL ACTA DEL PARTIDO CELEBRADO EN San Juan EL DIA 26 DE Abril DE 1981, ENTRE LOS CLUBS San Juan - Rtvo. Victoria.

Arbitro: D. Juan Torres Roig.

Delegado de campo: D. Francisco Dalmau Mulet.

Actuación del mismo: Mala, en ningún momento ha intentado ni calmar al público ni jugadores.

Comportamiento del público: Pésimo, en todo momento han lanzado piedras al campo, y chillado provocando a los jugadores para que pegaran a los contrarios.

Actuación de los jueces de línea:

D. Jaime Miguel Escandell---- Buena.

D. Antonio Reyna Amengual---- Mala, se ha dejado influenciar por el público y se ha pasado gran parte del partido hablando con éste.

Otras observaciones o ampliación de las anteriores

Cuando en el minuto 35 de la primera parte expulsé al jugador nº 7 D. Juan L. Gayá Bauza del San Juan, se lanzaron piedras hacia mi por gran parte del público las cuales no pararon de lanzar intermitentemente durante el resto de la primera mitad. En la segunda parte en el minuto 55 tuve que cambiar los jueces de línea de par-

La nostra opinió respecte de l'acta, fet per l'àrbit Sr. Torres, és indignant, opinió que creim que comparteixen molts dels que verem el partit, i que després d'haver llegit l'acta, la diferència entre els sucesos que exposa aquest senyor i la realitat és grossa i evident.

L'àrbit demostrà la absoluta autoritat que tenen, recolzats pel Col·legi i per la Federació.

- Després de treure la cartulina groga a un jugador local demanà la presència de la força pública per a la seva immediata expulsió, abans de recurrir a la cartulina vermella i al delegat de camp.

- L'actuació del delegat no va ésser tant dolenta com vol significar l'àrbit, ja que en cap moment va demanar la seva presència; cosa que tocava fer abans de recurrir a la força pública.

- Creim que el comportament de l'afició de Sant Joan no se mereix el qualificatiu de "pésimo"; tenguent en compte que pel llançament d'una sola pedra no es pot jutjar el comportament de tot el públic, mentre que l'àrbit li dona aquest adjectiu diguent que continuament es llançaven pedres i provocaven als jugadors.

- Al linier Sr. Reyna que va fer una labor correcta se li ha obert un expedient per l'opinió que donà l'àrbit al Col·legi d'ell.

Les conseqüències han estat les següents:

- Suspensió del delegat per 6 mesos.
- Retirada de llicència del jugador Joan Lluís.
- Clausurar el camp pels partits que queden.
- Expedient al linier i la possible suspensió.
- Tot això ha suposat una multa de 10.000 pts.
- No sabem a quin metge ha acudit l'àrbit, però el que sabem cert és que hi ha una factura de 15.000 pts, que corr a càrreg del club. També suposam que un home en 15.000 pts. de "ferides" no pot arbitrar un partit.

Es possible que aquesta feta repercutesqui en la continuació del futbol al nostre poble, cosa que no desitjam.

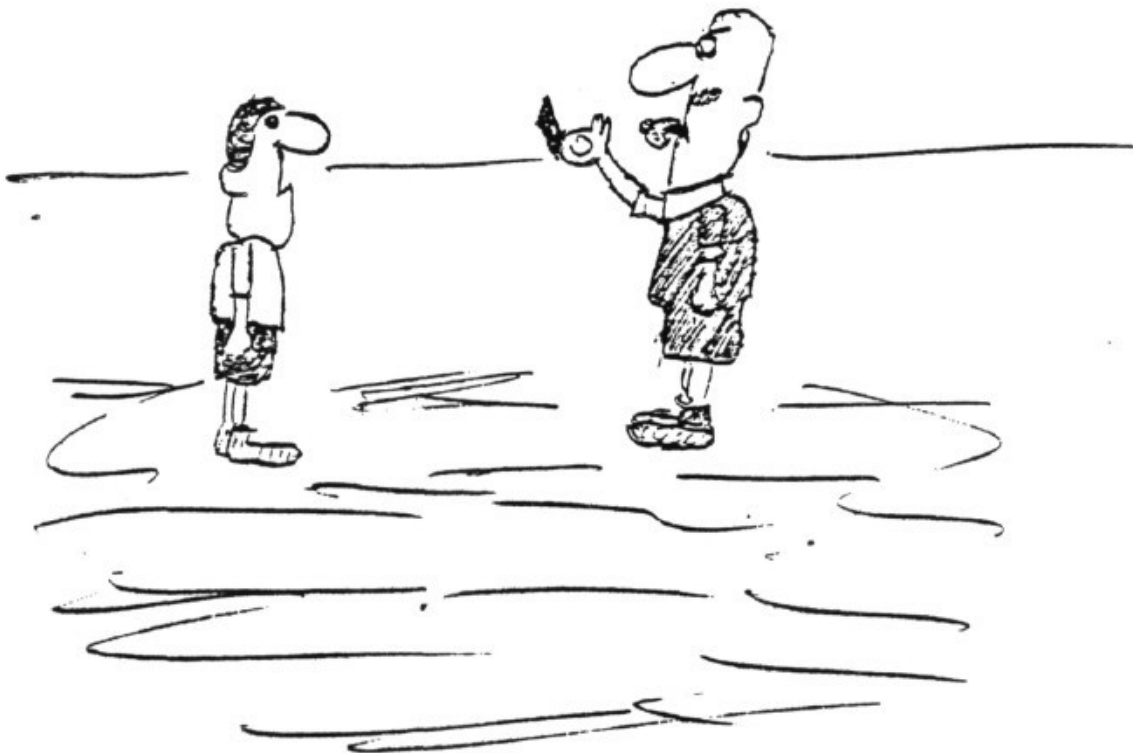
Miquel Gaià.

te, porque el público no cesaba de lanzar piedras contra uno de los dichos jueces: D. Jaime Miguel Escandell. El minuto 75 del encuentro fui requerido por el juez de línea D. Jaime Miguel Escandell porque le fue lanzada una piedra del tamaño de un puño a una pier- . na causándole un fuerte ematoma. Cuando pité el final del encuentro fueron lanzadas gran cantidad de piedras y salimos protegidos por la fuerza pública.

Una vez en los vestuarios el jugador nº 7 del San Juan D. Juan L. Gayá Bauzá que había sido expulsado me siguió amenazandome diciéndome: se te han vuelto los huevos pequeños, te conozco y te voy a matar cabrón, y ha sido sacado fuera del recinto por la fuerza pública que se ha portado maravillosamente ya que anteriormente ya ~ había sacado a dicho jugador del terreno de juego evitando que me siguiera agrediendo.

A dicho jugador lo he denunciado en el cuartel de la guardia civil. Adjunto copia. También adjunto partes facultativos del juez de línea y míos.

Palma 26 de Abril de 1981.

CAIGUDES

Molts de caires
té la pedra,
esquerdes vives
de la terra.

Rodolant,
trepijant,
caminant,
jugant,
suant,
rebotint,
dormint,...

vent
aigua
i mal
temps

l'esculpeixen.

I resistant,
pus por mai té
de desaparèixer.

joan morey - maig- 81

CANÇONS

Un temps abans a quasi totes las cases solien fer formatge de llet d'ovella.

De la darrera llet de l'ovella en feien una peça de formatge molt grossa, que solia esser per un dia de festa.

Aquesta peça a molts de pobles es deia fogassa:

L'amo de son Mas un dia
sa fogassa ensatà
i a dintre hi trobà
ses varques des que munyia
es devantal de sa filla
i es calçons des germà

Joan, Joan, Joanet
Joan, Joan, Juanito
m'has robat es coret
m'has deixat fora corito

L' amo de son Gall
va munyir sa gallina
i va fer una fogassina
com una cabeça d'all

Cristo va dir a Déu
no fumeu serres de vaca
Sant Pere treu sa petaca
que rebatuadeu
fumau tabac des meu

L'amo si anau en cotxe
arribau a Sant Josep
que hi teniu es germà pep
que es un homo ben tosco.

L'estat de parcel·lació que ha seguit la nostra illa des de 1860 fins a l'actualitat ha vingut determinat en el procés de canvi de propietaris pel pas d'una classe terratinent, que molt sovint pertanyia a l'aristocràcia de Ciutat, a una burgesia rural representativa dels pobles que inciou des de mercaders (que es feren rics i compraren terres), persones en càrrecs lliberals (missers, notaris, metges) i també persones que ans feien d'amos o amitgers en la possessió del seu antic senyor.

En el cas del nostre municipi podem parlar d'un procés semblant sinó basta citar solament altra vegada les deu possessions de més extensió i adreçant el nom dels seus propietaris.

* Els Calderers, de don Pedro Verí d'extensió 374 hes. (hectàrees).

* Sa Bastida de don Francisco Saenz Socías de 238 Hes.

* Hortella, de don Nicolàs Eottén de 183 hes.

* Son Brondo, de los herederos de la Condesa de Peralada de 182 hes.

* Es Cremat, del Marqués de Vivot de 154 hes.

* Son Gual, de don Julio O'Neill de 105 hes.

* Maià, de los herederos de don Mariano Villalonga, de 80 hes.

* Carrutxa, de don Miquel Alemany de 78 hes.

* Son Duran, de don José Serra de 54 hes.

* Horta, de los herederos de don Jaime Pizá, 53 hes. (1)

Si analitzam comprovarem que els distints llinatges no corresponen avui als actuals propietaris, sinó que hi ha hagut un procés de canvi, de una classe social però de poble. Els antics senyors mirant solament el seu llinatge entendrem que són de l'aristocràcia de Ciutat i que vengueren les terres a persones d'una classe més o manco burgesa. Paral·lelament al canvi, tal volta sigui quan es fagin establits, perquè si feim comparar les xifres d'extensió de les possessions del 1860 i del 1970 notam com llur extensió no és la mateixa.

Citant les anteriors possessions, però amb el nom dels seus actuals propietaris veurem:

* Els Calderers, de don Francesc J. de Sentmenat.

* Sa Bastida, de don Francesc Camps Oliver.

* Ortella.

* Son Brondo, de don Xim Aguiló.

* Es Cremat, és d'un vilafranquer.

- * Son Gual, Fulgencio Rosselló.
- * Maià, de don Joan Oliver Monjo.
- * Carrutxa, Fulgencio Rosselló.
- * Son Duran, Conrado.
- * Horta, de don Ramon Gaià Carbonell.

D'una manera o de l'altra podem comprovar l'existència d'una nova classe social que repercutirà en l'organització socio-econòmica de la comunitat santjoanera, mantenguent els no santjoaners una indiferència cap a la política santjoanera.

(1) Informació tretta del "Mallorca Agrícola del Die Balearen" de l'Arxiduc Lluís Salvador.

Miquel Company Florit.

INFORME O. C. B. SANT JOAN

-- Assamblea de socis dia 6 de Juny a les 22 hores al local social de l'O.C.B., carrer Nou nº 6.

Entre els punts que s'han de tractar hi ha els següents:

- Informe sobre el lloguer de la casa. Sistema de manteniment (moblar, reformar) del local.
- Estat de comptes. Revisió de la durada de cotització.
- Revisió de les activitats realitzades.
- Propostes de noves activitats.
- Precs i preguntes.

CONEGUEM ELS NOSTRES GLOSATS

Vos qui amb lo mirar matau
matau-me sols que em mireu,
que m'estim més que em mateu,
que si visc i no em mirau.

Un pedaç dingolatejador
qui és que el desdingolatejarà ?
- Jo el desdingolatejaré,
perquè desdingolatejar jo sé.

Ara he afinat un estel
qui corr darrera sa lluna.
Sa meva fia en té una
enrevoltada de pel.

Maig humit
fa es pagès ric.
Aigo de Maig,
de raig a raig.
Es més de Maig
a segar me'n vaig.

L'any catorze sa fam voltava
dins Mallorca de cap a cap,
per dos almutets de blat
cinc curos d'or se pagava.

En ploure de Maig,
anyada de garroves segura.
De borra de Maig
no me n'empatx.